

Granskning av årsredovisning 2019

Botkyrka kommun

Ebba Öhlund

Samir Sandberg

Jennifer Höök

Isabelle Panasco

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
2 Iakttagelser och bedömningar	6
3 Bedömningar utifrån revisionsfrågor	13

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för perioden 2019-01-01 – 2019-12-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2019.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande revisionella bedömningar:

Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Dock konstateras att koncernperspektivet tydligare behöver beaktas i förvaltningsberättelsen.

Kommunen lever inte upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans för år 2019 då det redovisade balanskravsresultatet är negativt.

Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat delvis är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning ur det finansiella perspektivet. Endast ett av två finansiella målen är uppfyllda. Vi noterar att investeringsmålet har likt föregående år justerats ned (2019: minst 20%, 2018: minst 33%).

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål. Bedömningen baseras på att de allra flesta av fullmäktiges utvecklingsmål bedöms antingen ha god eller godtagbar måluppfyllelse (13 av 15 mål) samt att andelen målområden som nämnderna bedömer ha god måluppfyllelse uppgår till 46,2% och godtagbar måluppfyllelse uppgår till 42,3 % medan motsvarande siffra för ej godtagbar måluppfyllelse uppgår till 11,5%.

En sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen för god ekonomisk hushållning för år 2019 lämnas inte. Det lämnas endast en sammanfattande bedömning avseende de finansiella målen.

Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer, med reservation för eventuella resultateffekter kopplat till exploateringsredovisningen, att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Avvikelser mot lag och god redovisningssed har påträffats avseende exploateringsredovisningen vilket redogjorts för i avsnitt 2.3 samt i särskild fördjupad revisionsrapport.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Revisorerna har enligt 12 kap. 1 § kommunallagen bland annat till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning.

Vidare ska revisorerna enligt 12 kap. 2 § kommunallagen bedöma om resultaten i årsredovisningen är förenliga med de mål kommunfullmäktige beslutat. Revisorernas bedömningar ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Revisionsobjekt är kommunstyrelsen som är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

1.2 Syfte och Revisionsfrågor

Granskningen syftar till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

1.3 Revisionskriterier

Följande kriterier används i granskningen:

- Kommunallag (KL)
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning

1.4 Avgränsning och metod

Avgränsning och inriktning har skett efter en bedömning av väsentlighet och risk. Till grund för bedömningen ligger bland annat resultatet av tidigare års granskning och förändringar i normgivningen avseende den kommunala redovisningen.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen med intressen i kommunen, hade påverkat dennes bedömning av kommunen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan kommuner och verksamheter.

Granskningen har utförts enligt god revisionsmed utgångspunkt i utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting" från Sveriges kommunala yrkesrevisorer (SKYREV). Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning och granskning av räkenskapsmaterial.

Vår granskning omfattar inte intern kontroll i system och rutiner som genererar underlag till den finansiella rapporteringen.

Den granskade årsredovisningen fastställdes av kommunstyrelsen 2020-04-06 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2020-04-23.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningschef.

2 Iakttagelser och bedömningar

2.1 Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

Iakttagelser

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen innehåller en översikt över utvecklingen av kommunens verksamhet.

Förvaltningsberättelsen innehåller upplysningar om viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning.

Förvaltningsberättelsen innehåller upplysningar om händelser av väsentlig betydelse för kommunen som inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut. I förvaltningsberättelsen finns dock ingen riskanalys eller information kopplat till Corona-epidemins effekter på verksamhet eller ekonomi. Vår bedömning är att epidemin kan komma att få stora effekter på såväl kommunens verksamhet som ekonomi under 2020 och framåt. Det kan bli en innebära negativa effekter i form av såväl ökade kostnader inom vissa verksamheter som lägre skatteintäkter.

Förvaltningsberättelsen innehåller upplysning om kommunens förväntade utveckling. Vår bedömning är dock att avsnittet tydligare bör omfatta även koncernen.

Förvaltningsberättelsen innehåller upplysningar om väsentliga personalförhållanden samt sjukfrånvaron. Vår bedömning är dock att avsnittet tydligare bör omfatta även koncernen.

Förvaltningsberättelsen innehåller upplysningar om andra förhållanden som är av betydelse för styrningen och uppföljningen av den kommunala verksamheten.

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av om målen och riktlinjerna för god ekonomisk hushållning har uppnåtts och följts. Resultatet av god ekonomisk hushållning bedöms under avsnittet *god ekonomisk hushållning* i denna rapport.

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av kommunens ekonomiska ställning. Vår bedömning är dock att avsnittet tydligare bör omfatta även koncernen.

Förvaltningsberättelsen innehåller upplysningar om årets resultat efter balanskravsjusteringar och resultatet med justering för förändring av resultatutjämningsreserven. Årets balanskravsresultat är negativt och uppgår till -22,7 mnkr.

Uppgifter om när och på vilket sätt det negativa balanskravsresultatet ska återställas framgår.

Driftredovisning

Årsredovisningen innehåller en driftredovisning i eget avsnitt. Det framgår hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställs för den löpande verksamheten.

Investeringsredovisning

Årsredovisningen innehåller en investeringsredovisning i eget avsnitt. Investeringsredovisningen omfattar en samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet.

Bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Dock konstateras att koncernperspektivet tydligare behöver beaktas i förvaltningsberättelsen.

Kommunen lever inte upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans för år 2019 då det redovisade balanskravsresultatet är negativt.

2.2 God ekonomisk hushållning

Kommunens långsiktiga strategier och mål för perioden syftar till att uppnå Botkyrkas vision om att kommunen ska vara en inspirerande plats full av möjligheter. Detta ska uppnås genom kontraster, kreativitet och nyfikenhet så att kommunen skapar de bästa förutsättningarna för en hållbar framtid. Kommunfullmäktige har fastställt sju målområden. De sju målområdena är:

- Att möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället.
- Att möjliggöra Botkyrkabornas behov av livslångt lärande.
- Att möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna.
- Att möta Botkyrkabornas behov av stöd för att leva ett självständigt liv.
- Att möta Botkyrkabornas behov av gemenskap, rörelse och ett rikt kulturliv.
- Att skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna.
- Effektiv organisation.

År 2019 antog kommunfullmäktige för perioden 2019-2023 även 14 utvecklingsmål riktade till berörda nämnder samt 42 målsatta mått för att följa upp utvecklingen av de 14 målen¹. Utvecklingsmålen är inordnade under de sju målområdena. Utvecklingsmålen och de målsatta måtten för de sju målområdena ska övergripande

¹ Ursprungligen var det 15 mål men av beslutet Mål och budget 2019 med flerårsplan framgår under punkt 5:11 att: Kommunfullmäktige beslutar att upphäva utvecklingsmål 7:2 "God lokalhushållning". Ett nytt utvecklingsmål avseende lokaleffektivitet kommer att utredas under 2019 och i avvaktan på resultatet av utredningen beslutar fullmäktige att upphäva även nämndernas mål.

styra verksamheten för samtliga nämnder. Nämnderna har i sin tur antagit egna mål och målsatta mått som knyter an till kommunens övergripande målområden och utvecklingsmål.

lakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget för 2019. Kommunfullmäktige har fastslagit två finansiella mål avseende 2019 och av årsredovisningen framgår att investeringsmålet är uppfyllt och resultatmålet är inte uppfyllt.

Finansiella mål	Utfall 2019	Måluppfyllelse
Resultatmål Kommunens balanskravsresultat ska uppgå till 0,6 procent (30,1 mnkr) av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag	-22,7 mnkr	Ej uppfyllt
Investeringsmål Självfinansieringsgraden av kommunens investeringar ska minst uppgå till 20 procent	53 %	Uppfyllt

Vi noterar att målet för balanskravsresultatet har justerats upp med 0,1 procentenheter och att målet avseende självfinansieringsgrad har justerats ned med 13 procentenheter jämfört med föregående år. I budget 2019 uppgavs att perioden 2019-2022 innebär sammantaget svårare ekonomiska förutsättningar. Vidare uppges att kommunens budgeterade resultat för 2019 bedömdes vara relativt lågt samtidigt som investeringsbehoven bedömdes som omfattande.

Mål för verksamheten

I årsredovisningen görs en avstämning mot fullmäktiges utvecklingsmål för verksamheten som fastställts i budget 2019. Fullmäktige har identifierat sju strategiska målområden som utvärderas utifrån 14 utvecklingsmål och 42 målsatta mått. Bedömningen av utvecklingsmålen sker med stöd av trafikljusmodellen –grönt innebär god måluppfyllelse, gult att måluppfyllelsen är godtagbar, och rött att måluppfyllelsen inte är godtagbar.

Utvärdering av respektive utvecklingsmål utgår från utvecklingen av tillhörande målsatta mått. Vi noterar likt föregående år att för flera målsatta mått saknas utfall för 2019 vilket försvårar en tydlig bedömning. Exempel är utvecklingsmål 3:2 där utfall för 2019 inte anges för tre av fyra målsatta mått. Vid avstämning med kommunen framkommer att avsaknaden av mätvärden inom målområde 3 beror på eftersläpning av statistik för 2019.

Följande statistik återrapporteras för utvecklingsmålen i årsredovisningen 2019:

- **1 utvecklingsmål bedöms ha god måluppfyllelse (grön).**
- **12 utvecklingsmål bedöms ha godtagbar måluppfyllelse (gul).**
- **1 utvecklingsmål bedöms inte ha godtagbar måluppfyllelse (röd).**
- **1 utvecklingsmål har efter beslut av kommunfullmäktige upphört att gälla.**

Även nämnderna upprättar inför varje år verksamhetsmål utifrån kommunfullmäktiges målområden och utvecklingsmål som ska återspegla hur nämnderna bidrar till att uppfylla de övergripande målområdena. I tabellen på nästa sida framgår nämndernas egen skattning av måluppfyllelse för fullmäktiges beslutade målområden.

Målområde	God måluppfyllelse	Godtagbar måluppfyllelse	Ej godtagbar måluppfyllelse
Att möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället	4 (44,0%)	5 (56,0%)	0
Att möjliggöra Botkyrkabornas behov av livslångt lärande	3 (50,0%)	3 (50,0%)	0
Att möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna	3 (42,9%)	3 (42,9%)	1 (14,2%)
Att möta Botkyrkabornas behov av stöd för att leva ett självständigt liv	3 (50,0%)	2 (33,3%)	1 (16,7%)
Att möta Botkyrkabornas behov av gemenskap, rörelse och ett rikt kulturliv	5 (55,6%)	2 (22,2%)	2 (22,2%)
Att skapa en god och trygg livsmiljö för Botkyrkaborna	3 (42,9%)	3 (42,9%)	1 (14,2%)
Effektiv organisation	3 (37,5%)	4 (50,0%)	1 (12,5%)
Totalt:	24 (46,2%)	22 (42,3%)	6 (11,5%)

I tabellen går att utläsa att andelen målområden med god måluppfyllelse för nämnderna är högst för målområdet "Att möta Botkyrkabornas behov av gemenskap, rörelse och ett rikt kulturliv" (55,6%). Vilket är liknande som föregående år. Det målområde med lägst andel målområden med god måluppfyllelse för nämnderna är "Effektiv organisation" (37,5%). Tre av sju målområden når en andel målområden med god måluppfyllelse över 50%.

Bedömning

Vi bedömer att årets resultat delvis är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning ur det finansiella perspektivet. Endast ett av två finansiella målen är uppfyllda. Vi noterar att investeringsmålet har likt föregående år justerats ned (2019: minst 20%, 2018: minst 33%).

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål. Bedömningen baseras på att de allra flesta av fullmäktiges utvecklingsmål bedöms antingen ha god eller godtagbar måluppfyllelse (13 av 15 mål) samt att andelen målområden som nämnderna bedömer ha god måluppfyllelse uppgår till 46,2% och godtagbar måluppfyllelse uppgår till 42,3 % medan motsvarande siffra för ej godtagbar måluppfyllelse uppgår till 11,5%.

En sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen för god ekonomisk hushållning för år 2019 lämnas inte. Det lämnas endast en sammanfattande bedömning avseende de finansiella målen.

2.3 Rättvisande räkenskaper

laktagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt LKBR och omfattar erforderliga noter.

Vid granskningen av resultaträkningen för kommunen har följande avvikelser noterats:

- För 2019 redovisas en realisationsvinst om 25,5 mnkr i samband med försäljning av Vickern 6. Delar av fastigheten kommer att hyras tillbaka av kommunen varför delar av affären är att betrakta som en s k "sale and lease back". Delar av realisationsvinsten borde därför rimligen periodiseras över hyresperioden.

Från 1 januari år 2019 gäller lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). Med anledning av detta tog RKR fram en ny rekommendation för intäkter, rekommendation R2, som ersatte tidigare rekommendation, RKR 18. I juni år 2019 tog RKR beslut om att RKR 18 kan tillämpas om så önskas gällande gatukostnadsersättningar, exploateringsbidrag och liknande ersättningar. Kommunen har valt att fortsatt tillämpa RKR 18, vilket också upplyses om i avsnittet för redovisningsprinciper. Enligt uppgift har kommunen 54 mnkr (kto 2381) i skuldförd finansiering per 2019-12-31.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt LKBR och omfattar i allt väsentligt erforderliga noter.

Vid granskningen av balansräkningen för kommunen har följande väsentliga avvikelser noterats:

- Avseende exploateringsredovisningen finns flera noteringar²:
 - Det finns en utgående balans på konto 14711 "exploateringsmark intäkt" uppgående till 72 mnkr per 2019-12-31. Utifrån de redovisningsmässiga grunder som ges av LKBR och RKR finns det inte 2019 någon grund att balansföra intäkter till balansräkningens tillgångssida. Mot bakgrund av detta har vi ställt förfrågningar till redovisningsenheten samt till exploateringsenheten avseende vad för typ av intäkter som balanseras på konto 14711. Kommunen har dock ej kunnat besvara detta på ett tydligt sätt varför vi genomfört ett antal stickprov av fem av årets händelser på kontot. Genomförd granskning av årets inkomster i exploateringsredovisningen påvisar att det finns betydande risker för att de 72 mnkr som utgör UB för konto 14711 avser ej balansgilla poster.
 - Vi har också gjort en genomgång avseende de exploateringsprojekt som finns upptagna i balansräkningen och stämt av dessa mot den redogörelse som gjorts i Samhällsbyggnadsnämndens årsredovisning 2019. Utifrån genomgången har vi identifierat fem projekt där vi utifrån beskrivning i verksamhetsberättelsen kan konstatera risk för nedskrivningsbehov. Vi noterar även fyra projekt som inte omnämns alls i årsredovisningen 2019 vilket tyder på att projekten inte är aktiva. Genomgången utifrån årsredovisningen tyder således på bristande ordning och reda i exploateringsredovisningen gällande avslut av projekt redovisningsmässigt.
 - Vi har även granskat årets exploateringsförsäljningar. Kommunen redovisar exploateringsintäkter under 2019 uppgående till 33,1 mnkr. Av dessa utgör 28,2 mnkr en försäljning av två fastigheter och 4,9 mnkr intäkter som lyfts till resultaträkningen från konto 14711. Vi har följande noteringar avseende intäkterna:
 - Försäljning av fastighet, 28,2 mnkr**
Enligt köpekontraktet överläts fastigheten till köparen vid inträffandet av det senare av att 1) KFs beslut har vunnit laga kraft och 2) att fastighetsbildningen har vunnit laga kraft. En avstämning mot lantmäteriets uppgifter i slutet på februari 2020 visar att kommunen fortfarande är lagfaren ägare av fastigheten. Vidare kan konstateras att likvidavräkning heller ej har gjorts för köpet utan ett skuldebrev har upprättats. Vi bedömer utifrån detta att kommunen inte har grund för att redovisa dessa intäkter under 2019. Årets resultat är således 28,2 mnkr för högt redovisat.
 - Intäktsföring från kto 14711, 4,9 mnkr**
Kommunen har intäktsfört 4,9 mnkr avseende projekt 9150 genom omföring från balanskonto 14711. Vi har efterfrågat på vilka grunder just dessa intäkter har intäktsförts under 2019 men ej erhållit något svar från kommunen.

Konstaterad resultateffekt av felen ovan uppgår till 28,2 mnkr och avser intäkten från försäljning av exploateringsfastigheten. Därutöver finns det betydande osäkerheter avseende exploateringsredovisningen. De konstaterade resultateffekterna bedöms ej materiella och påverkar inte periodens resultat i väsentlig omfattning.

Justeringar har i allt väsentligt gjorts av ingående balanser till följd av övergången till Lag om kommunal bokföring och redovisning.

² För ytterligare information om genomförd granskning se separat granskningsrapport för anläggnings- och exploateringsredovisning från mars 2020.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Den omfattar erforderliga noter. Kassaflödesanalysen överensstämmer med övriga delar av årsredovisningen.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar erforderliga noter. Jämförelse har gjorts med närmast föregående räkenskapsår. Uppställningen följer god redovisningssed.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s R16 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts utförts.

Redovisningsprinciper

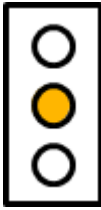

Upplysning om tillämpade redovisningsprinciper lämnas som not i årsredovisningen.

Bedömning

Vi bedömer, med reservation för eventuella resultateffekter kopplat till exploateringsredovisningen, att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Avvikelser mot lag och god redovisningssed har påträffats avseende exploateringsredovisningen vilket redogjorts för i avsnitt 2.3 samt i särskild fördjupad revisionsrapport.

3 Bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Kommentar	
Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?	Uppfyllt	
Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?		
<i>Finansiella mål</i>	Delvis uppfyllt	
<i>Verksamhetsmål</i>	Delvis uppfyllt	
Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?	Uppfyllt	

2020-04-15

Anders Hägg

Uppdragsledare

Ebba Öhlund

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Botkyrka kommuns förtroendevalda revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av antagen revisionsplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.